

Rigsombudsmanden i Grønland

Nuuk, 13. marts 2023

Orientering nr. 4/2023

Fremtiden for lufthavnen i Kangerlussuaq

Forhandlingerne mellem Grønland Selvstyre og Forsvarsministeriet om fremtiden for lufthavnen i Kangerlussuaq er endnu ikke afsluttet. Fra kommunen og lokalbefolkningen bliver der presset på for, at en endelig løsning snart bliver meldt ud, således at der kan lægges realistiske og fremadrettede planer for bygden.

I Sermitsiaq den 3. marts 2023 udtaler formanden for Naalakkersuisut, Múte B. Egede (IA) følgende: *"Efter mødet om den arktiske kapacitets pakke sidste år aftalte vi, at vi skulle færdiggøre aftalen i sensommeren. Da der ikke skete noget, udarbejdede vi et aftaleudkast, som vi afleverede i efteråret. Men der kom et valg efterfulgt af langtrukne regeringsforhandlinger, men nu kan vi ikke vente længere."*

Som respons på kritikken har den fungerende forsvarsminister, Troels Lund Poulsen givet følgende skriftlige svar til Sermitsiaq: *"Regeringen står ved principaftalen af 18. september 2019 om Forsvarets fortsatte brug af Kangerlussuaq Lufthavn, som beskriver de overordnede rammer for iværksættelse af arbejdet med en model for, hvordan lufthavnen kan stilles til rådighed for Forsvaret. Det fremgår blandt andet af aftalen, at lufthavnen fortsat i et nærmere bestemt omfang skal kunne anvendes af civile fly under almindeligt gældende vilkår, og at ejerskabet af lufthavnen forbliver grønlandsk. Det betyder i sagens natur, at lufthavnen fremadrettet skal være åben for både militære og civile fly"*.

Alvorligt syge skal til Nuuk eller Danmark

Aktuelt er tre af landets fem sundhedsregioner uden fastansatte speciallæger, og de speciallæger, der er i landet, er stort set alle samlet i Nuuk. I en pressemeddelelse den 3. marts 2023 offentliggør Naalakkersuisoq Mimi Karlsen (IA) tre tiltag, der vil blive iværksat på grund af mangel på speciallæger i sundhedsvæsenet:

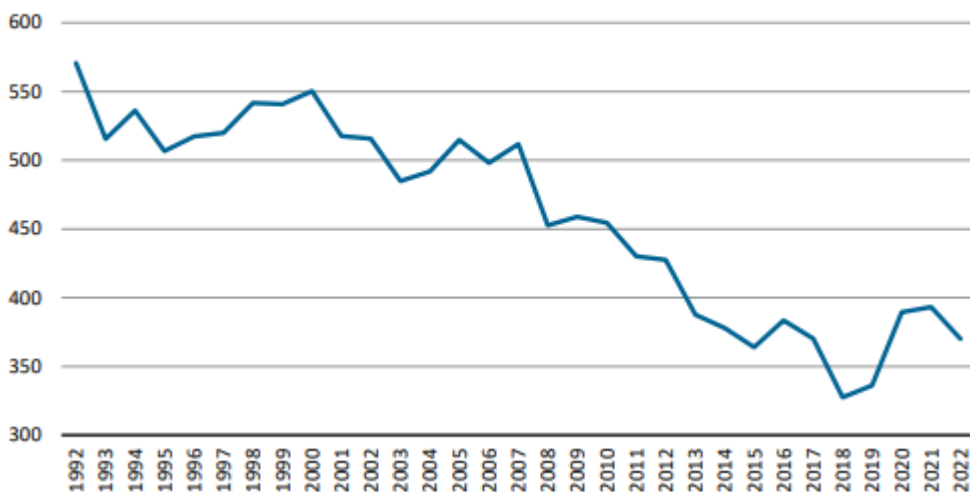
1. Etablering af en vagtordning med faste speciallæger, som skal sikre understøttelse af yngre læger og vikarer i hele Grønland.
2. Styrkelse af almen praksis i regionerne.
3. Centralisering af den akutte kirurgi

Om initiativerne og personale manglen udtaler Mimi Karlsen følgende: *"Med personale manglen på kysten kan vi bedst sikre kvaliteten i behandlingen ved at få de alvorligt syge til Nuuk og Danmark, da fagligheden er størst der med flest speciallæger, og andre uundværlige faggrupper og det nødvendige udstyr"*.

Den samlede indførsel og produktion af alkohol er faldet

Grønlands Statistik offentliggjorde den 6. marts 2023 statistik for, hvor meget alkohol der blev produceret og indført i Grønland i 2022. I 2022 blev der indført og produceret 370.000 liter ren alkohol i drikkevarer i landet, hvilket er et fald på 5,9 pct. i forhold til året før. Set over en periode på 30 år er alkoholindførslen faldet med 35,2 pct., jf. figur 1.

Figur 1. Tilførsel af ren alkohol, i 1.000 liter

Ifølge Grønlands Statistik svarer tilførslen i 2022 til et gennemsnitligt forbrug på 8,2 liter ren alkohol pr. person over 14 år. Det er et fald på 0,5 liter pr. person eller 6,2 pct. sammenlignet med 2021. Til sammenligning købte hver dansker over 18 år i gennemsnit 10,4 liter ren alkohol i 2021.

Uændret indførsel af tobak

Grønlands Statistik offentliggjorde den 6. marts 2023 statistik for, hvor meget tobak der blev indført i Grønland. Hvis det antages, at hver rygning indeholder 1 gram tobak, blev der i 2022 indført tobak nok til, at alle personer i Grønland, som er fyldt 15 år, kan ryge 5,1 cigaretter pr. dag hele året. Det er et fald på 0,1 cigaret i forhold til året før, svarende til 0,9 pct. Hvis de ”almindelige” rygere f.eks. ryger 8 cigaretter pr. dag, er der i 2022 indført tobak nok til, at hele 63,9 pct. af befolkningen over 14 år kan ryge 8 cigaretter om dagen.

KNR reducerer sin nyhedsdækning på grund af personalemangel

Siden april 2022 har nyhedsmediet KNR løbende set sig nødsaget til at skære ned på mængden og varigheden af radioaviser og anden nyhedsdækning på grund af mangel på grønlandsktalende journalister. Medieforbundets formand, Oline Olsen er dybt bekymret for udviklingen og mener, at et af problemerne er, at journalistlønningerne ikke kan konkurrere med lønningerne til bl.a. kommunikationsmedarbejdere i det offentlige.

I juni 2022 lovede Naalakkersuisoq for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke, Peter Olsen (IA) at nedsætte en arbejdsgruppe, der skulle se på løsninger i forhold til journalistmanglen. Idet der ikke er kommet noget

ud om resultatet af arbejdet, indkaldte Udvalget for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke Peter Olsen til samråd den 7. marts 2023 for at få indsigt i, hvad Naalakkersuisut agter at gøre for at sikre, at der handles på de udfordringer, KNR oplever.

Et enigt udvalg mener, at der må findes konkrete løsninger på de udfordringer KNR oplever med at fastholde og rekruttere grønlandske journalister, og disse løsninger skal findes i et bredt samarbejde mellem Naalakkersuisut, Inatsisartut, KNR og de fagorganisationer, der repræsenterer medarbejderne.

Politisk fokus på lønforhold for politibetjente og anstaltsbetjente

Tilbage i 2019 blev de grønlandske anstalt- og politibetjente sikret et midlertidigt lønloft, der bl.a. skulle sikre rekrutteringen og fastholdelsen af ansatte til anstalterne, samt udligne lønforskellene mellem danske og grønlandske politibetjente. Lønloftet udløber med udgangen af 2023.

Naalakkersuisoq for Finanser Naaja H. Nathanielsen (IA) og Naalakkersuisoq for Råstoffer og Justitsområdet Aqqaluaq B. Egede (IA), har den 1. marts 2023 rykket justitsministeren for tidligere henvendelser vedrørende løn og ansættelsesforhold for politibetjente og anstaltsbetjente. I deres rykker bliver der henvist til et møde med tidligere justitsminister Nick Hækkerup (S), hvor det blev tilkendegivet, at man ikke så det som en mulighed at fjerne den lønfremgang, der var sikret gennem puljemidler.

Ny strategi for ældreområdet

Den 27. februar 2023 fremlagde Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender, Jess Svane (S) Naalakkersuisuts ældrestrategi. Strategien har bl.a. fokus på at imødekomme de samfundsøkonomiske udfordringer, som en aldrende befolkning er med til at skabe. Strategien indeholder ti konkrete initiativer, som vurderes at være nødvendige for at være på forkant med de udfordringer, som velfærdssamfundet står over for. Disse er bl.a.:

- Samlet lov for ældreområdet.
- Arbejdsgruppe for reform af service til ældre.
- Forenkling af pensionssystemet.
- Afskaffelse af gensidig forsørgerpligt.
- Indeksring af pensionsalderen.
- Midler til demensafsnit på alderdomshjemmene.

”De kommende år vil byde på en række samfundsmæssige forandringer og samfundsøkonomiske udfordringer, som kræver nye beslutninger og store justeringer i måden, vi administrerer vores velfærdssamfund på for at sikre velstand og velfærd.” udtaler Jess Svane.